

Hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání

Konzultace správa zaměstnanosti 19. 3. 2021

JUDr. Jana Komendová, Ph.D.

Program konzultace

1. Nezaměstnanost jako sociální událost
2. Podpora v nezaměstnanosti
 - Podmínky vzniku nároku na podporu v nezaměstnanosti
 - Vliv jednotlivých způsobů skončení pracovního poměru na podporu v nezaměstnanosti
 - Výše dávky a podpůrná doba
3. Podpora při rekvalifikaci

Nezaměstnanost jako sociální událost

Nezaměstnanost patří mezi **sociální události**, při jejíž existenci je uznávána potřeba poskytnout přiměřené hmotné zabezpečení.

- Právo na práci dle čl. 26 Listiny základních práv a svobod zahrnuje rovněž **právo na přiměřené hmotné zabezpečení** při ztrátě zaměstnání
- Právo na přiměřené hmotné zabezpečení má náležet každému, kdo chce a může pracovat a o práci se skutečně uchází – nemělo by zahrnovat osoby, které o zprostředkování práce zájem nemají
- Hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání je chápáno jako součást **pasivní politiky** zaměstnanosti

Uchazeč o zaměstnání, zájemce o zaměstnání

Zájemce o zaměstnání – fyzická osoba, která má zájem o zprostředkování zaměstnání a za tímto účelem požádá o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání kteroukoli krajskou pobočku ÚP na území ČR. Má právo na zprostředkování zaměstnání, je možné rovněž zabezpečit rekvalifikaci.

Uchazeč o zaměstnání – fyzická osoba, která požádá příslušnou krajskou pobočku ÚP, v jejímž územním obvodu má bydliště, o zprostředkování vhodného zaměstnání. Je zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání pouze za podmínek stanovených zákonem. Stát za ni hradí pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Doba vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, po kterou náleží hmotné zabezpečení, je započítávána do důchodového pojištění

Vhodné zaměstnání - příklad

Pan Pavel Černý, který je veden 12 měsíců jako uchazeč o zaměstnání u krajské pobočky Úřadu práce, se uchází o pracovní pozici obchodního zástupce pro území Jihomoravského kraje u společnosti Admiral Group, s.r.o., kterou mu zprostředkovala krajská pobočka Úřadu práce. Při pracovním pohovoru mu bylo sděleno, aby si před nástupem do zaměstnání vyřídil živnostenské oprávnění.

1. Je povinen uvedené pracovní místo zprostředkované Úřadem práce přijmout?
2. Změnila by se situace, kdyby daná činnost měla být vykonávána na základě dohody o pracovní činnosti?

Vhodné zaměstnání

Právní úprava stanoví kritéria, která musí být naplněna:

1. zaměstnání zakládá účast na důchodovém pojištění
2. Rozsah stanovené pracovní doby – alespoň 80 % stanovené týdenní pracovní doby
3. Délka trvání zaměstnání – na dobu neurčitou nebo na dobu určitou déle než 3 měsíce
4. Odpovídá zdravotní způsobilosti uchazeče o zaměstnání
5. Pokud možno, odpovídá kvalifikaci uchazeče o zaměstnání, schopnostem, dosažené délce zaměstnání, možnosti ubytování a dopravní dosažitelnosti zaměstnání

Podmínky vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání

- Nemožnost vykonávat výdělečnou činnost – výjimka tzv. **nekolidující zaměstnání** – výše mzdy nebo odměny nesmí přesáhnout polovinu minimální mzdy (od 1.1. 2021 činí minimální mzda 15 200 Kč.)
- Osoba není v dočasné pracovní neschopnosti
- Osoba nepobírá pobírá peněžitou pomoc v mateřství
- Osoba není invalidní ve třetím stupni (výjimka pokud je schopna výkonu výdělečné činnosti za zvlášť mimořádných podmínek)
- Není ve výkonu trestu odnětí svobody, ve vazbě, výkonu ochranného opatření nebo detence

Podmínky vzniku nároku na podporu v nezaměstnanosti - příklad

Pan Josef Novák pracoval v průběhu posledních čtyř let v autoservisu jako opravář automobilů. Jeho průměrný čistý měsíční výdělek činil 35 500 Kč. Dne 12. 3. 2021 s ním jeho zaměstnavatel rozvázal pracovní poměr okamžitým zrušením, protože se dostavil do práce opilý. Pan Novák požádal o zprostředkování zaměstnání příslušnou krajskou pobočku Úřadu práce.

- Může se pan Novák stát uchazečem o zaměstnání?
- Pokud ano, jaké budou jeho práva a povinnosti?
- Naleží mu podpora v nezaměstnanosti? Pokud ano v jaké výši?

Podmínky vzniku nároku na podporu v nezaměstnanosti

- Podmínka předchozí **výdělečné činnosti zakládající účast na důchodovém pojištění** v délce alespoň 12 měsíců v rozhodném období
- Rozhodné období – poslední **dva roky** před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání
- Osoba musí být vedena **v evidenci** příslušné krajské pobočky ÚP jako uchazeč o zaměstnání
- Podání **žádosti** o podporu v nezaměstnanosti

Náhradní doba zaměstnání

- Příprava osoby se zdravotním postižením k práci
- Pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně
- Osobní péče o dítě do věku čtyř let
- Osobní péče o jinou fyzickou osobu, která je závislá ne pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II až IV
- Výkon dlouhodobé dobrovolnické služby
- Osobní péče o dítě mladší 10 let, které je závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I
- Dočasná pracovní neschopnost nebo karanténa po skončení vředělečné činnosti

Vyloučení nároku na podporu v nezaměstnanosti

- Rozvázání pracovního poměru z důvodu porušení povinnosti vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané **práci zvláště hrubým způsobem** (okamžité zrušení nebo výpověď)
- Porušení povinnosti dočasně práce neschopného pojištěnce (zdržovat se v místě bydliště nebo nedodržení povolených vycházek prvních 14 dnů dočasné pracovní neschopnosti) zvláště hrubým způsobem (výpověď)
- Výkon výdělečné činnosti, která není nekolidujícím zaměstnáním
- Pobírání výsluhového příspěvku

Délka podpůrní doby podpory v nezaměstnanosti - příklad

Pan Miroslav Novotný narozený 18. srpna 1966 vykonával v průběhu posledních deseti let práci jako obráběč kovů. Jeho průměrný měsíční výdělek činil 28 000 Kč. měsíčně. Dne 12. března 2021 mu byla jeho zaměstnavatelem doručena výpověď z důvodu nadbytečnosti (§ 52 písm. c) zákoníku práce spočívající ve snižování počtu zaměstnanců u daného zaměstnavatele. Pan Novotný si již nyní začíná hledat nové zaměstnání. Jaký postup bychom mu doporučili, zejména:

1. Kdy může navštívit Úřad práce a v jaké bude pozici?
2. Kdy se může stát uchazečem o zaměstnání a jaká práva a povinnosti mu z tohoto důvodu vzniknou?
3. Vznikne mu nárok na podporu v nezaměstnanosti? Pokud ano, od kterého dne, v jaké výši a jak dlouho může tuto dávku pobírat?
4. Změnila by se situace, pokud by důvodem rozvázání pracovního poměru s panem Novotným bylo soustavné méně závažné porušování povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci (opakované pozdní příchody do zaměstnání)?

Délka podpůrné doby podpory v nezaměstnanosti

Závislost na věku uchazeče o zaměstnání – právní úprava zohledňuje skutečnost, že uchazeči vyšší věkové kategorie mohou čelit obtížím při hledání nového zaměstnání.

Rozhodující je **věk uchazeče o zaměstnání** ke dni podání žádosti o podporu v nezaměstnanosti.

- Do 50 let věku uchazeče o zaměstnání – 5 měsíců
- Od 50 do 55 let věku uchazeče o zaměstnání – 8 měsíců
- Nad 55 let věku uchazeče o zaměstnání – 11 měsíců
- Podpůrná doba začíná běžet **ode dne podání žádosti** o podporu v nezaměstnanosti

Výše podpory v nezaměstnanosti

1. První dva měsíce podpůrní doby - 65 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu
2. Třetí a čtvrtý měsíc – 50 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu
3. Zbývající část podpůrní doby – 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu

V případě, že zaměstnanec ukončil předchozí zaměstnání bez vážného důvodu sám nebo dohodou - 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu

Maximální výše podpory v nezaměstnanosti - 0,58 násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí kalendářní čtvrtletí předcházejícího roku – pro rok 2021 částka 20 075 Kč.

Zánik nároku na podporu v nezaměstnanosti

Nárok na podporu v nezaměstnanosti zaniká

1. Uplynutím podpůrné doby
2. Ukončením vedení v evidenci o zaměstnání
3. Vyřazením z evidence uchazečů o zaměstnání

Podpora při rekvalifikaci

- Nárok má pouze uchazeč o zaměstnání, který se účastní rekvalifikace zabezpečované příslušnou krajskou pobočkou ÚP
- Osoba nesmí být poživitelem **starobního důchodu**
- Podpůrčí doba - celá doba rekvalifikace (neposkytuje se po dobu poskytování důchodu nebo dávek nemocenského pojištění, případně vazby)
- Výše podpory při rekvalifikaci – 60 % průměrného měsíčního výdělku nebo vyměřovacího základu
- Maximální výše – 0,65 násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí kalendářní čtvrtletí předcházejícího roku. Pro rok 2021 částka 22 498 Kč